

Seletuskiri

põllumajandusministri määruse “Põllumajandusministri 5. mai 2010. a määrus nr 51 “Toidukvaliteedikava raames toodetud toote teavitamis- ja edendamistoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesolev määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 58 lõike 5 ja § 59 lõike 5 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud “Eesti maaelu arengukavaga 2007–2013”.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Põllumajandusministeeriumi kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakonna turu arendamise büroo peaspetsialist Jaanus Joasoo (tel 625 6263, e-post jaanus.joasoo@agri.ee) ning sama osakonna nõunik Taavi Kand (tel 625 6249, e-post taavi.kand@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna koosseisuväline nõunik Kadri Jänes (tel 625 6539, e-post kadri.janes@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel 625 6523, e-post leeni.silk@agri.ee).

Põllumajandusministri 5. mai 2010. a määruse nr 51 “Toidukvaliteedikava raames toodetud toote teavitamis- ja edendamistoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” (edaspidi *määrus*) muutmise on vajalik eelkõige, et viia määrus vastavusse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses (edaspidi *seadus*) tehtud muudatustega.

27. novembril 2011. a jõustunud seaduse muudatusega muudeti seaduses tunnustatud tootjarühmade ja toidukvaliteedikavade kohta käivaid sätteid. Varem kehtinud seaduse redaktsiooni kohaselt võis tunnustatud tootjarühma tegevusel olla kaks eesmärki: esiteks turustada oma liikmete toodetud põllumajandustooteid ja liikmete omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooteid ning teiseks edendada põllumajandustootjate osalemist toidukvaliteedikavades. Seejuures pidid seaduse varasema redaktsiooni kohaselt mõlemal eesmärgil tegutsevad tootjarühmad vastama samadele nõuetele. Ühtlasi oli seaduses sätestatud, et vaid tunnustatud tootjarühmad võisid olla toidukvaliteedikava väljatöötajaks ja rakendajaks ning taotleda sellele tunnustamist.

Selline erinevatel eesmärkidel tegutsevate tootjarühmade nõuete ühtlustamine ei osutunud otstarbekaks, kuna see eeldas tootjarühma kaudu ühiste turustusmahtude suurendamist ja muud majandustegevust. See tähendab, et tunnustatud tootjarühmale kehtivad nõuded olid suunatud pigem oma liikmete toodetud põllumajandustooteid ja liikmete omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooteid turustavatele tootjarühmadele. Samas olid varasemad nõuded ebamõistlikult piiravad tootjarühmade teise võimaliku tegevuse, toidukvaliteedikavade välja töötamise osas, kuna eeldasid toidukvaliteedikava rakendavalt tootjarühmalt tegevusi, mis ei ole toidukvaliteedikava välja töötamiseks ja rakendamiseks vajalikud.

Toidukvaliteedikavade väljatöötamise ja rakendamisega seotud tegevused on oluliselt väiksemamahulised ega oma tingimata majandustegevuse tunnuseid. Toidukvaliteedikava välja töötav ja rakendav tootjarühm ei tegele mitte niivõrd oma liikmete toodangu kokku ostmise ja edasi müümisega, kui liikmete toodangu tutvustamisega tarbijatele, ühiste kvaliteedireeglite väljatöötamise ja nende täitmise üle järelevalve korraldamisega, kvaliteedi tagamiseks uuringute läbiviimisega ja muude liikmete tegevust edendavate teenuste osutamisega.

Seega oli otstarbekas loobuda toidukvaliteedikava rakendava tootjarühma puhul nõudest, et see peab olema eelnevalt seaduse § 79 alusel ja korras tunnustatud ja sellega seoses loobuda ka nõudest, et tootjarühm peab tegelema ühiste turustusmahtude suurendamise ja muu majandustegevusega. Kuna toidukvaliteedikava väljatöötamine ja rakendamine ei oma tingimata majandustegevuse tunnuseid, on põhjendatud, et seda võivad välja töötada ja rakendada lisaks tulundusühistule ja mittetulundusühingule ka seltsingu vormis tegutsevad tootjarühmad.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 sätestatakse määruses toetuse taotlejat puudutavad muudatused. Nimetatud punktiga viiakse määrus vastavusse seaduses tehtud muudatustega ja sätestatakse, et toidukvaliteedikava raames toodetud toodete teavitamis- ja edendamistoetust võib taotleda mahepõllumajanduslike toodete tootmisega tegelev tootjarühm, mis vastab seaduse § 82 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele. See tähendab, et teavitamis- ja edendamistoetust võib taotleda põllumajandustootjaid ühendav tulundusühistu, mittetulundusühing või seltsing, kes vastab komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), artikli 23 lõikes 1 sätestatud nõuetele.

Eelnõu punktis 2 sätestatud muudatuse kohaselt on asjakohane asendada sõna “maksud” sõnaga “maksuvõlg” tulenevalt maksukorralduse seaduse §-st 111 ja järgnevatest paragrahvidest, milles reguleeritakse maksuvõla ajatamisega seonduvat. Maksukorralduse seaduse § 32 kohaselt on maksuvõlg maksukohustuslase poolt tähtpäevaks tasumata jäetud maksusumma, tähtpäevaks tasumata jäetud maksusummalt arvestatud intress ning tollivõlast tulenev tähtpäevaks tasumata maksusumma ja sellelt arvestatud intress.

Eelnõu punktides 3 ja 13 sätestatud muudatustega tunnistatakse määruse § 2 lõike 2 punktis 4 nimetatud nõue kehtetuks ja sätestatakse see määruse § 12 lõikes 2, st sätestatakse kohustusena toetuse saajale. Toetuse saaja kohustuseks on selgelt eristada oma raamatupidamises toetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest. Kui isik taotleb toetust tegevuseks, mille elluviimisega alustab ta enne taotluse rahuldamise otsuse tegemist, siis tuleb tal arvestada sellega, et kulud, mille hüvitamiseks ta soovib saada toetust ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid tuleb eristada raamatupidamises juba tegevuse alustamisel, sest toetuse saajana on tal kohustus eristada oma raamatupidamises toetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest.

Eelnõu punktiga 4 täpsustatakse, millistele nõuetele peab vastama seltsingu vormis tegutsev taotleja. Võlaõigusseaduse § 580 kohaselt moodustatakse seltsing seltsingulepingu alusel. Seltsingu puhul on tegemist juriidilise isiku staatust mitteomava isikute ühendusega, kelle jaoks omandatud varad lähevad seltsinglaste ühisomandisse ning iga tehingu tegemiseks on vajalik

üldjuhul kõigi seltsinglaste nõusolek, samuti eeldatakse, et seltsingu poolt kolmanda isiku ees võetud kohutuste eest vastutavad seltsinglased solidaarselt. See tähendab, et selleks, et seltsingu vormis tegutsev taotleja vastaks määruse § 2 lõikes 2 sätestatud nõuetele, peavad nimetatud nõuetele vastama kõik seltsinglased.

Eelnõu punktis 5 tehtav muudatus on tingitud töölepingu seaduse § 29 lõikest 3, mille kohaselt kokkulepitud töötasust arvestatakse maha töötaja maksukohustus ehk töötasust kinnipeetavad seaduses ettenähtud maksud ja maksed. See tähendab, et töötasu all mõeldaksegi brutosummat, mida nimetati enne seda brutopalgaks.

Eelnõu punktiga 6 viiakse kasutatav termin kooskõlla asjaomastes õigusaktides kasutatavate terminitega.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse määruse § 5 lõikeid 1–3 ja 5, täpsustades, et nõuded hinnapakumuse kohta kehtivad ka toetuse saajale.

Eelnõu punktiga 8 täiendatakse kavandatava tegevuse kohta esitatavale hinnapakumusele sätestatud nõudeid, mille kohaselt ei tohi taotleja või toetuse saaja ja hinnapakkuja ning nende osanik või aktsionär või liige või seltsinglane omada osalust üksteise äriühingus ega kuuluda üksteise juhatusse ega nõukokku, välja arvatud põhjendatud juhtudel (näiteks juhul, kui toodet või teenust ei paku turul ükski teine pakkuja). Eespool nimetatud juhul otsustab PRIA, kas erandi tegemine on põhjendatud või mitte.

Eelnõu punktiga 9 tunnistatakse kehtetuks määruse § 7 lõike 1 punkt 3. Nimetatud nõude sätestamine määruses ei ole vajalik, sest see nõue tuleneb tsiviilseadustiku üldosa seadusest (8. peatükk), mille kohaselt peab taotleja esitama taotleja seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendava volikirja. Määruse § 7 lõige 1 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks, kuna PRIA saab ajatamise korral riikliku maksu maksuvõla tasumist ise kontrollida. Määruse § 7 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks, sest lõikest 1 on näha, milline dokument tuleb esitada originaaldokumendina, ning ilmselgelt võrdleb PRIA taotluse nõuetele vastavuse kontrollimiseks kõiki andmeid omavahel, sh avalduses ja kavandatava tegevuse plaanis esitatud andmeid omavahel ning neid andmeid tõendavates dokumentides esitatud andmetega. Taotleja esitatud andmete kontrollimiseks on PRIA õigus kasutada teiste andmekogude andmeid avaliku teabe seaduse alusel (**eelnõu punkt 11**).

Eelnõu punktis 10 tehtud täiendus on vajalik seltsingu vormis tegutsevate toetuse taotlejate nõuetele vastavuse kontrollimiseks. Kuna asutatud seltsingute kohta pole võimalik saada andmeid ühelgi teisel viisil, tuleb seltsingu vormis tegutsevatel taotlejatel tõestada seltsingu loomist seltsingulepinguga.

Eelnõu punktiga 12 täiendatakse nende juhtumite loetelu, mille korral taotleja või toetuse saaja peavad PRIAt kirjalikult teavitama. Muudatuse kohaselt peab taotleja või toetuse saaja alates taotluse esitamisest kuni viie aasta möödumiseni arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest koheselt PRIAt kirjalikult teavitama ka oma lõppemisest, kuna seltsingust taotleja puhul ei ole selline teave PRIA-le muul viisil kättesaadav.

Eelnõu punktis 14 tehtud muudatusega jäetakse sättest välja andmed, mis on nimetatud lisa 4 toodud vormil.

Eelnõu punktiga 15 muudetakse määruse § 13 lõike 1 punkti 8, jättes välja antud punkti ekslikult lisatud dokument. Kavandatava tegevuse eeldatava maksumuse arvestust kululiikide kaupa ei tule esitada teiste dokumentidega toetuse väljamaksmiseks, sest antud dokument esitatakse ainult toetuse taotlemisel.

Eelnõu punktiga 16 kehtestatakse määruse lisad 1–5 uues sõnastuses. Lisade uues sõnastuses kehtestamine on vajalik, kuna määruse muudatuse tulemusel on toidukvaliteedikavade raames toodetud toodete teavitamis- ja edendamistoetust võimalik taotleda ka seltsingutel. Kuna seltsingu näol ei ole tegemist juriidilise isikuga, siis tuleb seltsingu vormis tegutseva taotleja puhul toetuse taotlus esitada seltsinglastel ühiselt.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40), komisjoni määrus (EL) nr 65/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad seoses kontrollimenetluse rakendamisega ning nõuetele vastavusega maaelu arengu toetusmeetmete osas (ELT L 25, 28.01.2011, lk 8–23), komisjoni määrus (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007, mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, 20.07.2007, lk 1–23) ja nõukogu määrus (EÜ) nr 3/2008, põllumajandussaaduste ja toodete teavitamis- ja müügi edendusemeetmete kohta siseturul ja kolmandates riikides (ELT L 3, 5.01.2008, lk 1–9), komisjoni määrus (EÜ) nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga (ELT L 250, 18.09.2008, lk 1–84).

4. Määruse mõjud

Põllumajandusministri määruse muutmise määruses tehtavad muudatused on vajalikud, et lihtsustada toidukvaliteedikava raames toodetud toodete teavitamis- ja edendamistoetuse taotlemise korda. Muudatuse tulemusel laieneb toetuse taotlemise võimalus seaduse § 82 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele vastavale tulundusühistule, mittetulundusühingule või seltsingule.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse kehtestamine ei too kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 "Vabariigi Valitsuse relement" § 7 lõikes 3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, mistõttu loetakse eelnõu § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Ants Noot
Kantsler